

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 12. De prudentia in iuuando Pœnitente: propositis tum remediis
aduersus prauas suas propensiones, tum dispositionibus ad progressum
faciendum in Dei gratia, & virtutibus,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78322](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78322)

vita commoda, sint felicem exitum habituri: id enim pendere ex vnus Dei beneplacito immutabili. Quibus occurrendum est: quomodo esse: vt illi sibi persuadeant, Deum pro infinita sua bonitate, nihil de ipsis ordinaturum, nisi quod iustissimum est, & rectissimum: deo quoque exequantur quod suarum partium est: satagendo iuxta D. Petrum in Epistola 2. cap. 1. vt per bona opera certam suam vocationem & electionem faciant. Deus enim non deerit, quem impossibile est mentiri. ad Hebr. 6 aut negare se ipsum 2. ad Timoth. 2. Ipse autem Ezech. 33. protestatur. Viuo ego nolo mori in impij, sed vt conuertatur impius ad suam viam & viuat. Et ex Apostolo in priori ad Timoth. 2. vult omnes saluos fieri. Cum igitur ad aeternae vitae consecutionem oporteat nos a malis abstinere & bona agere (iuxta illud Ioan. 5. Procedent qui bona egerunt, in resurrectione vitae; qui vero mala egerunt, in resurrectionem iudicii) sicut & agricolam oportet agrum suum colere ad percipiendos ex eo fructus: sane perinde stultum est, viam salutis positam in declinando a malo & in faciendo bonum: ideo tenere nolle, quod nesciatur an salus ipsa suscepro labores sit securura: non secus quam si agricolae arare & ferere noller, eo quod certus non sit, an ex laboribus percipitur sit fructus quos expectat. Adde, quod etsi nulla expectaretur aeterna salus, recta ratio tamen dicit, seruiendum esse Deo: ac eadem praecipiente obtemperandum: tum propter summam ipsius excellentiam ac maiestatem; tum propter tot beneficia creationis, consecutionis, redemptionis & alia particularia in nos collata. Immo etsi per impossibile, neque beneficia a Deo accepta, nos ad id non obligent, obligat sufficienter humanae naturae conditio, quae requirit vt homo viuat secundum rectam rationem dicentem bona sequenda esse & mala vitanda. Vtgeri demum poterit, quod qui se stulta illa ratione persuaderi siner, vel expectat a diuina misericordia aeternam salutem, vel a diuina iustitia mortem aeternam, desperat. Atque si aeternam salutem expectet, iniquissimus est, & supra quam dici potest peruersus, vitam agens qua incessanter Deum offendat a quo expectat tam immensum bonum, quod alij maximis laboribus quaerunt. Sin autem de aeterna salute desperet, quod Diaboli est non hominis, cui quamdiu agit hanc vitam, parat ad Christum salutaris aut horem aditus: iuxta illud Ioan. 6. Eum qui venit ad me non eieciam foras. Vtgeri poterit quod in Inferno nullum relinquatur peccatum impunitum, iuxta Mat. 5. Non exies inde donec reddas nouissimum quadrante[m] quodque peccatis ipsis proportione respondebit poena: iuxta illud Apoc. 18. Quatum se glorificauit, & in delictis fuit, tantum date illi tormentum & luctum.

Quae cum ita sint, a consuetudine peccandi qua multiplicat & aggrauat poenas in Inferno luendas, merito debet otanni conatu auocare se; & obsequi suauissimae & consolatoris plenissimae adhortationi Isaie cap. 55. Derelinquat impius viam suam, & vir iniquus cogitationes suas & reuertatur ad Dominum & miserabitur eius, quoniam multus est ad ignoscendum.

142. Hic obiter aduerte illum qui cum homine talis farinae tractat, non posse quidem facere aliquid minus malum, ad impediendum ipsum a perpetracione alterius mali maioris, ex cap. Quod ait dist. 14. quando tamen ille omnino statuit peccare, posse ipsi persuadere, vt peccatum minus faciat potius quam maius: vt cum nullo modo vult abstinere a peccato carnis, potius fornicacionem quam adulterium committat. Ratio est quia id non est suadere peccatum, a quo vellet ipsum omnino auocare; sed dissuadere minus peccatum quae modum annotat Caiet. & Armilla in verbo Tyrannus; & pluribus confirmat Sotus libr. 6. de iustitia & iure quast. 1. art. 5.

CAPVT DVODECIMVM.

De prudentia in iuuando Penitente propositis tum remedijs aduersus prauas suas propensiones: tum dispositionibus ad progressum faciendum in Dei gratia & virtutibus.

S V M M A R I V M.

143. Vndecim remedia proposita a Polanco aduersus malas nostras propensiones.

144. Tria quae omnibus proponi possunt ex eodem.

145. Dispositio prima ad diuinam gratiam & virtutum in nobis augmentum, est earundem acceptarum bonus usus: & quae ad hunc consecratur.

146. Altera dispositio non abui illis, sed seruare diligenter & ex illis proficere.

147. Tertia est quorundam interiorum adiumentorum: nempe recte intentionis, capacitatis eius (modi augmenti: ac desiderij bonique propositi) eo vtendi.

148. Quarta est adiumentorum exteriorum: nempe diligentia in captanda occasione proficendi: in commendando se precibus seruorum Dei, in inuocando Sanctos cum Christo regnantes: & pie frequentando sacramenta.

149. Modus agendi cum eo, qui apparet idoneus ad statum consiliorum Euangelicorum.

150. Eradicandi in nobis prauos affectus difficultas quidem magna est, sed quae superari potest iuuante Christo.

151. Ratio inuendi certamen aduersus prauos nostros habitus, ad eos ab anima nostra eliminandos.

152. Ratio faciendi nobis propria Christi merita.

VT ad Medici corporalis officium non tantum spectat agrum restituere corporali sanitati, sed etiam eadem in futurum conseruare, pro conseruanda augendaque sanitate: sic praeter iam dicta, quae pertinent ad recuperacionem spiritualis sanitatis, in Dei gratia & virtutibus eam comitantibus consistentis: in Confessario incumbit ex officio, munire Penitentem remedijs aduersus ea, quibus talis sanitas laefactari potest, & adiumentis quibus incrementum capiat; ideoque de illis consequenter dicendum est: quod fiet prius traditis reuendjs aduersus prauas nostras inclinationes. Secundum propositis dispositionibus requisitis ad praedictum incrementum. Tertio tradita ratione eradicandi vitia seu prauos animae nostrae habitus. Quarto proposita ratione, Christi merita faciendi nobis propria. Namque ad peccatum, quo laefactatur animae sanitas, propensos nos faciunt, tum prauae inclinationes naturales, tum etiam mali habitus acquisiti. Ad incrementum vero eiusdem sanitatis, tum bona ad illud dispositio, tum Christi merita nobis applicata.

De remedijs aduersus malas propensiones naturales.

SECTIO I.

Remedia & quasi praesidia, quibus muniti possumus aduersus prauas nostras inclinationes, sunt ea quae a Polanco numerantur in suo directorio cap. 3. art. 2. Primum firma & saepe renouata voluntas non offendendi Deum; sed ei verè seruiendi. Secundum promptitudo occurrendi prauis cogitationibus, a quibus reliqua mala oriuntur. Tertium reprehensio sui & recordatio diuinae praesentiae. Quartum recursus ad Angelum custodem, & Sanctos, & praecipue ad Christum Crucifixum & ipsius Matrem sanctissimam cum aliqua opportuna oratione. Quintum recordatio diuinae beneficiorum ac consideratio mortis & iudicij omnium in hora imminenti, atque adeo breuitatis, incertitudinis, fragilitatisque huius vitae. Sextus dolor de peccato statim atque ipsum committi accidit, cum infliccione alicuius poenae propter illud, ac proposito confitendi suo tempore. Septimum largitio elemosynae. Octauum conuersatio cum bonis, & conuatio prae societatis. Nonum lectio librorum piorum, & auditio concionum. Decimum exercitium operum misericordiae: & Sacramentorum Penitentiae & Eucharistiae vius deuotus & frequens. Vndecimum studium humilitatis, timoris Dei, & orationis, super omnia autem charitatem habere, quod est vinculum perfectionis. Ex Apostolo ad Coloss. 3, & sine quo nihil sumus, nec caetera nobis profunt, ex eodem in priori ad Corinth. 13.

Caeterum tria sunt, prout idem Polanco monet, quae ferè omnibus salubriter proponi possunt.

Primum est, mane se totum offerre Deo cum memoria Christi Iesu pro nobis oblatis in cruce, gratiamque petere vitandi eo die lapsus in peccata, praesertim ea ad quae sumus procliuiores, ac perseuerandi in ipsius amicitia; dicendo Patet, Ave, Credo, &c.

Secundum est, se aliquantum temporis quiete colligendo quod noctu ante somnium oportune fieri solet) discurre suam conscientiam & considerare beneficia à Deo accepta, & mala ei reddita, transgressionem diuinorum suorum mandatorum, addita humili petitione veniam cum expresso emendationis proposito, dicendo, Pater, Aue, Credo, &c.

Tertium est, crebro confiteri sacramentaliter, quod præfidium multa complectitur, & est instar multorum. Pauca autem, ut idem auctor bene monet, & faciliora ad intelligendum, reuincendum & exercendum simplicioribus proponenda sunt: ut verbi gratia; mane dicere ter Pater, & ter Aue, ac semel Credo contra malas cogitationes, & mala verba, malaque opera: totidem vel plura, agendo gratias Deo de beneficijs ab ipso acceptis, & petendo veniam de offensis contra ipsum commissis, implorandoque auxilium ad eas cauendas, adiuncto proposito emendationis. Præterea admonere, ut offensus se prius cogitationes itatim repellant caueantque voluntate illis consentire, omnique studio tueantur animæ puritatem, ac bonis operibus insistant pro ratione talenti accepti, & crebro confiteantur.

De dispositionibus ad gratiæ & virtutum incrementum.

SECTIO II.

145. **D**ispositiones autem ad gratiæ & virtutum augmentum hæc possunt esse. Prima, acceptorum à Deo donorum bonus usus, sine quo illa acceptio obligationem, non utilitatem & meritum. Vnde misericordiae Dei est, cum talem non usum in aliquo præuidet, illa non augere, ne augeatur serui inutilis pena: de qua *Matth. 25*. Seruum inutilem eiecit in tenebras exteriores, ibi erit fletus & stridor dentium. Confert autem specialiter ad istiusmodi usum: primo crebra aspiratio ad illum; Deo placendi studio, desiderioque profectus nostri in virtute, per quem nostra spiritualis paupertas subleuetur, & nostræ imperfectioni remedium adferatur. Secundo memoria Dei præsentis, recognoscendo nostrum debitum occupandi nos in ipsius seruitio. Tertio intueri Christum nobis exemplo præeuntem in ipso usu virtutis, & nominatim in eo, cui de præsentibus incumbendum esse ratio dicitur: ab eoque auxilium, quasi iaculata oratione, petere cum sponsa *Cant. 1*. Trabe me post te: curremus in odorem vnguentorum tuorum. Petere, inquam, cum magna fiducia ab eo, qui liberalissimus & misericordissimus mediator redemptorque noster est. Nam qui tanta operatus & passus est pro nostro profectu: amator noster quam nosmetipsi, bonus pastor quærens ouem errantem & inuentam humeris suis imponens, ac pro grege suo dignatus mori, non denegabit illud quod promisit *Matth. 7*. Petite & dabitur vobis, quærite & inuenietis, pulsate & aperietur vobis; omnis enim qui petit accipit & qui quærit inuenit, & pulsanti aperietur.]

146. **S**ecunda dispositio ad augmentum gratiæ & virtutum esse potest, non tantum perseverare in accepta gratia, sed etiam bene ad eam habere se: ut contingit primo, non abutendo eâ, vtili solent qui superbiendo, Deum oppugnant suis donis. Secundo seruando eam diligenter, magnique æstimatione dona Dei, & pro illis gratias agendo ex animo, ac petendo ut in nobis perseverent. Quæ petitio quotidie fieri debet ob quotidiana pericula perdendi rem necessariam ad salutem. Tertio demum, sollicitè negotiando cum tali talento accepto: nimirum in exercenda pietate erga Deum, benignitate erga proximum & mortificatione erga nos ipsos. Nam scriptum est *Ierem. 48*. Maledictus qui facit opus Dei fraudulentè.]

147. **T**ertia dispositio est quorundam interiorum adiutorum: quorum primum consistit in rectitudine intentionis: quæ contingit cum augmentum gratiæ non aliter intendimus, quam ut Deo maximè placeamus & proximium iuuare possimus, prout Christiana charitas exigit. Secundum vero consistit in reddendo animam, vas capax talis augmenti tanquam liquoris abundantioris: quod fit per profundam humilitatem, qua homo sentit suam inanitatem, & quod sibi deest intuens, de se omnino diffidit, ac se ipsum abnegat. Tertium consistit in dilataciónè desiderij, tanquam

oris animæ, ut Deus impleat illud. Nihil autem aliud est talis dilatación, quam actus voluntatis magnopere, frequenter, & insatiabiliter experientis gratiæ augmentum. Quartum consistit in animæ studio, quo diligentia adhibetur circa pia opera: orationes, inquam, ieiunia, & eleemosynas, ac cætera quæ ad hæc reducuntur ut fiant instanter, fortiter & perseveranter ad promerendum apud Deum, propositum augmentum.

148. **Q**uarta dispositio est, quorundam aliorum adiutorum externorum: quorum primum consistit in non omitendo oportunitatem temporis; siue diei festi, in quo tanquam oportuniore ad consequenda Dei dona, exercitium operum pietatis maximè commendatum esse solet: siue etiam vocationis Dei per interiores inspirationes, aut etiam exteriores afflictiones vel prosperitates. Nam *Apoc. 3*. talium donorum largitor ait. Ego sto ad ostium & pulso, si quis aperuerit intrabo & cenabo cum eo. Secundum vero, consistit in postulando à seruis Dei adhuc viuentibus ut orent pro nobis, ac dignentur nos suorum meritorum facere participes. Tertium autem in inuocando deuotè Sanctorum cum Christo regnantium suffragia & præcipuè Beatæ Virginis. Quartum demum in susceptione debita Sacramentorum Penitentiae & Eucharistiæ: ad quam tanquam continentem gratiarum omnium fontem, cum quanto possimus feruore accedendum est.

149. **Q**uæ quatuor attingentes Polancus in sequenti art. 3. & Iacobus à Graphijs in lib. *decis. aurearum cap. 30*. addunt, quod non videtur silentio prætereundum; non expedire (etiamsi perfectionis sit) ad statum consiliorum Evangelicorum statim stimulare Penitentes progressum facientes in virtute, ne quidem idoneos ad eum statum: quia multi sunt, qui eò magis illum refugiunt, quò sibi persuaderi sentiunt. Secutum autem esse tales ad meliora & salutem viciniora adducere: interea cum dexterritate interrogando de inspirationibus Dei, num aliquas sentiant circa perfectiorem vitæ statum assumendum: sique aliquas in se sentiant: admonere ne furdi sint ad vocationem Dei. Si verò non sentiant hortari ut Deo offerant se, paratos ad omnia, quæ fuerint ei gratissima: ac quisque prout fuerit dispositus, ad optima est excitandus. Quod si aliquem inueniat Confessarius dispositum ad tenendam consiliorum viam: non debet occasione negligere eum iuuandi: quia non exequeretur alioqui fideliter suum munus. Quanquam autem eum dirigere debeat, non tamen ad vnam potius, quam ad aliam Religionem inuitare; sed ei liberam relinquere suam vocationem; nisi in aliquo ipsum decipi constaret: quia tunc esset consilio inuandus.

Ratio extirpandi ab anima vitiosos habitus ad euitationem peccatorum.

SECTIO III.

150. **V**itiosi habitus instat spinarum sunt, quæ in agro cordis nostri latibulum præbent antiquo serpenti cuius inhabitatio ita deprauatur, ut pro fructibus bonorum operum producat peccata. De quibus *Matth. 15*. De corde exeunt cogitationes malæ, homicidia, adulteria, fornicationes, furta, falsa testimonia, blasphemiae: hæc sunt quæ coinquinant hominem. In illis ergo extirpandis insudandum est ad peccatorum euitationem: quod quidem magnam habet difficultatem, quæ quasi obstetricantem Dei manum requirat; ut educatur coluber tortuosus iuxta dictum Sancti Iob. *in ca. 26*. Vnde potest quidem in nobis augeri distantia de nobis, non tamen minui confidentia in Christo; dicente Apostolo ad *Philip. 4*. Omnia possum in eo qui me confortat: Ille enim potest, etiam ex lapidibus suscitare filios Abraham *Matth. cap. 3*. & ad hoc venit in mundum ut redimeret nos ab omni iniquitate & mundaret sibi populum acceptabilem, seductorem honorum operum ad *Timum 2*. Ita ut nescio sit qui desperare debeat, se posse cum tempore superare quodcumque vitium, quantumcumque in ipso altissimas egerit radices, si quæ suarum partium sunt præsterit, firma in Christum innixus spe: quam excitare fouereque debet, ipsum humiliter considerando: tum ut Creatorem, apud quæ non est impossibile omne verbum *Luce 1*. & ideo potest reformare in nobis suam imaginem, per vitium deformatam

Tum vt patrem, qui filio perenti spiritum bonum, non potest illum negare, iuxta illud *Luc. 11.* Si vos cum fratribus malis, nostris bona dare filijs vestris, quanto magis Pater vester de caelo dabit spiritum bonum petentibus se. Ad quod facit parabola de filio prodigo *Luc. 15.* cui reuerso ad patrem tam benignè de omnibus idem pater prouidit. Tum demum vt Medicum missum ad impediendam salutem omnibus qui indigerint: ipso dicente *Matth. 18.* Filius hominis venit saluare quod perierat. Et inique rei gratia, sanguinem suum fudit, & corpus suum in sacrificium & cibum reliquit in Eu. charistia: factus Medicus noster, & medicina; redemptor, & pretium redemptionis nostrae. Sic igitur sanguis Iesu Christi emendat nos ab omni peccato *1. Ioan. 1.* habemusque redemptionem per sanguinem eius *ad Ephes. 1.* Ad hæc si cum peccatores adhuc essemus, Christus pro nobis mortuus est, multo magis nunc iustificati in sanguine ipsius, saluati erimus ab ira per ipsum *ex cap. 5. Epistole ad Rom.* Vnde nullus potest esse locus pusillanimitati, aut diffidentiae: quia licet magna sit indignitas nostra: in infinitum tamen Dei misericordia eam vincit. Neque iniuria ipsius obstitit, sed potius fauet; eum exigit, vt ipse det nobis illud quod a nobis petimus. Creator est, quem dubitare non possumus, malle videre purum opus ad imaginem suam factum, quam vitii contaminatum. Si bonus Dominus seruum: & pater filium, volentem ex vitiorum caeno emergere, libentissimè adiuuat: quis non expectet idem auxilium a Deo, qui est ipsa bonitas, nec vnquam deest sperantibus in se. Magnogit fortisque animo, quæ in hac re sunt nostrarum partium, auxilio freti Christi, conemur exequi: quæ censentur sex sequentia.

Sex à nobis prestanda ad vitiorum eradicationem.

Primum est Christi auxilium pro mentis illuminatione implorare: vt fieri potest per illud *Psal. 12.* Illumina oculos meos ne vnquam obdormiam in morte, ne quando dicat inimicus meus prauialui aduersus eum.

Secundum est, vt conemur nos ipsos intimè cognoscere, perscrutando accuratè omnes inclinationes nostras, & earum radices, per quas ortum & incrementum capiunt ab amore nostri inordinato: (quales radices communiter septè distinguuntur, & Capitalia peccata vocantur) cumque eas inuenierimus, studeamus euellere: nõ quidem omnes simul, sed vnã post alteram: incipiendo ab ea, quæ magis nos infestat & magis est in nobis peccatorum incentiuum: nam habens plures hostes potentes, si vult omnes deijcere simul: aut hodie hunc, & illo nondum debilitato, cras cum alio congressi, nullam vincet.

Tertium est habere notata, memoriæque commendata (vt præsto sunt, cum opus erit) illa quæ inducunt in displicentiam, odiumque vitiorum: præsertim illius cuius eradicationi specialiter studemus: & quæ contra in complacentiam, amoreque pulchritudinis virtutum, maxime illius cui propositum vitium aduersatur. De quibus in eum finem legendi sunt libri pij, & de iisdem apud se meditandum sepe, & cum alijs colloquendum. In eam rem vsui esse possunt in præcedent. capite quinto sectione tertia & seq. dicta de turpitudine & perniciæ peccati.

Quartum est, vt cum vitiorum radices habeant varias quasi fibras, tum occasionum peccandi, tum malarum propensionum, tam à natura corrupta quam à praua consuetudine prouentium: in ijs euellendis incipiamus à minus difficilibus & ex illis paulatim assurgamus ad difficiliore diffidendo de propria infirmitate, & confidendo in Christi auxilio, quod oportet implorare, talis vitij turpitudine mentis cum pudore & dolore obiecta, excitatoque desiderio liberationis ab ea, vt valeamus progredi in capta salutis via resistendo superuenientibus tentationibus, similitè iam adhibere Aduocatos, Beatissimam Virginem ac reliquos Sanctos; & nominatim eos qui excelluerunt in virtute contraria vitio quod extirpare satagimus; interea manentes spe fixi in ipso Christo, & conantes omni studio euadere periculum labendi per tale vitium in peccata, quibus iuxta Apostolum *ad Hebr. 6.* tunc crucifigamus nobis ipsi filium Dei & ostentui habeamus.

Quintum est in certamine quod contra certum vitium inimicus id ipsum vitium persequamur instantè, donec ita debilitetur, vt iam facile sit ipsum comprimere secundum rationis arbitrium: efficere vero id, vt non sentiat, nec necessarium est, nec etiam fieri potest. Et licet præcipuè diligentia cum tali vitio particulariter pugnandum sit; cætera tamen non sunt interim negligenda, sed eorum vnice salis horror semper habendus est, siquæ aliquid eorum incipiat nos infestare, & cum aliquo peccandi periculo vrgere, statim quasi prostrato capite reprimi debet.

Postremum est, vt strenui, animoque virili simus in aggreddiendi hac spiritali pugna, ne terreamur labore, nec abistamus rei difficultate (in quo magnum est victoriæ signum) tum etiam in ea profectenda, constanter, non diffidendo de victoria, etiam si infirmi & fragiles sapius qualibet die labamur, immo potius inde faciendo prouentum humilitatis; cui talis lapsus materiam præbet. Neque enim in istiusmodi certamine qui cadit vincitur, modo surgere studeat: sed qui fugiendo arenam pugnare desinit, aut fe aduersario dedit.

Ratio faciendi Christi meritum nobis propria, ad incrementum gratiæ & virtutum.

SECTIO IV.

Christus caput totius Ecclesiæ, sicut habuit plenitudinem gratiæ, ita habuit & meriti non tantum pro se, sed etiam pro omnibus qui ei tanquam viva membra vniuntur. Illis enim promeruit ea ratione, qua solet quis singulis sui corporis membris viuus, quando aliquid agit remuneratione dignum: sicque incrementi meritorum habemus adiumenta, non tantum intra nos: gratiam, inquam, & virtutes tum Theologicas, tum morales infusus ac Spiritus sancti dona: sed etiam extra nos, Christum videlicet Dominum nostrum meritorum abyssum infinitum, propter gratiam sine mensura per quam meruit, personæque merentis dignitate infinitam. Etenim talium meritorum participes fieri possumus: quod sciens D. Bernardus, vt in ipsius vita referatur *lib. 1. cap. 12.* Diabolo ipsum in extremis constitutum accusanti respondit; Fateor, non sum ego dignus, nec proptijs possum meritis regnum obtinere caelorum: cæterum duplici iure illud obtineas Dominus Deus; hæreditate scilicet patris & merito passionis; altero ipse contentus, aliterum mihi donat ex cuius dono, iure illud mihi vendicans nõ confundor. Cum autem maximi omnium momenti sit talis participatio, debemus magnâ curâ ad illam nos disponere; sicut possumus per illa quæ nos ipsi Christo vniunt, & quasi incorporant; quæ sunt, tum fidei, spei, & charitatis erga ipsum vsus, de quo in sequenti cap. 14. sect. 6. tum etiam imitatio ipsius in cæterarum virtutum exercitio, per quod in via salutis, declinando à malo, & faciendo bonum sic ambulemus, vt intueamur ac sequamur ipsius quasi vestigia: quod præter notitiam comparandum conciones audiendo, pios libros legendo aut meditando vel colloquendo de vita ipsius, ac etiam vsu imaginum) requirit vt ipsum habeamus assidue ante conspectum nostrum. prout exponitur in eodem cap. 14. Sect. 4. Tum præterea sacrosanctæ Eucharistiæ sumptio debita, de qua dicitur in tertia part. cum de ipsa Eucharistia ex instituto. Tum demum speciale studium ad hoc adhibendum vt nos ipsum Christi meritum induamus, nobisque redemptionis nostræ fructum reddamus proprium: qui fructus est tum satisfaciendi pro peccatis, tanquam debitis nostris: tum promerendi nobis in hac vita gratiam, & in futura gloriam: tum demum agendi vitam Deo placentem. Istiusmodi studij autem vtiliter exercendi modus, iste esse potest.

Primo conuerti ad Christum, à quo est omne bonum, iuxta illud *1. Ioan. 1.* De plenitudine eius omnes accepimus gratiam pro gratia. & cotam eo recognoscere: tum nostram ac nostrarum actionum imperfectiõnem: tum etiam debilitatum quo adstringimur ipsum honorandi, ipsique placendi aciuandi membra ipsius: nempe tum nos ipsos, tum etiam proximos nostros, pari nobiscum paupertate egestateque pressos.

Secundò, considerare thesaurum meritorum inestimabilem in ijs quæ Christus (Persona infinite dignitatis) egit passusque est in xistia, obedientia, charitate, & gratia sine

mensura, quodque ipse talia merita sua, possit omnibus suis membris communicare, ac efficere ut nobis impurentur tanquam nostra.

Tertio in nobismetipsis excitare desiderium participationis ipsorum Christi meritum; optando vehementer in diu veste confecta ex tam pretiosis velleribus agni illius immaculati: capotissimum in tentione, ut Deum honoremus, & ei maxime placeamus proximis item nosque ipsos eadem veste calefacti, iuuenus ad roborationem gratiæ & virtutum nobis diuinitus infusarum, animæque nostræ maius decus & ornamentum: ut tum ipsa tum actiones ipsius, gratiores sint in conspectu Dei.

Quarto, erigi in spem tanti beneficii consequendi; tum quia id maxime conuenit summæ Christi ergo nos misericordiæ, cui is typum quemdam gessit misericordia sancti Iob. dicentis in cap. 31. Si despecti pereuntem, eo quod non habuerit indumentum, & absque operimento pauperem; si non benedixerint mihi latera eius, & de velleribus ouium mearum calefactus est, &c. tum quia conuenit bonitati, magnificentiæ, liberalitati que diuinæ, ut in via nobis conferat quod summum est inter bona præsentis vitæ; suum scilicet meritum: sicut in patria nobis confert quod item summum est; puta visionem, & fruitionem suæ essentia. Tum demum quia maxime honorificum est humanitati Christi, ut sic loquere possit & velit suos.

Postremo addere orationem, qua deuote instanterque peccamus à diuina bonitate per ipsa summa Christi merita, & Beatæ Virginis, Sanctorumque omnium intercessionem, ut de inexhausto eorumdem meritum thesauro paupertatem & indigentiam nostram subleuare dignetur, ut calefacti de velleribus illius agni sui, qui tollit peccata mundi, seruamus ipsi in sanctitate & iusticia, omnibus diebus nostris. Ad hoc enim idem agnus innocens & impollutus occisus est, in quo fundaretur, & à quo inchoaretur, & per quem promoveretur perficereturque omne bonum nostrum. Cui laus sit ab omni creatura, de qua Apoc. 5. Et omnem creaturam que in celo est, & super terram & sub terra, & que sunt in mari, & que in eo, omnes audiu dicentes sedenti in throno & agno Benedictio & honor & gloria & potestas in sæcula sæculorum. Amen.]

CAPVT DECIMVM TERTIVM.

De prudentia Confessarij in erudiendo rudi in fide, nec satis sciente viam salutis.

S V M M A R I V M.

- 153 Declaratio mysterij sacrosanctæ Trinitatis accommodatè ad captum rudiorum.
 154 Similis declaratio mysterij Incarnationis.
 155 Propositio aliorum mysteriorum in simbolo Apostolico expressorum.
 156 Ratio qua ab Ecclesia inculcantur.
 157 Via salutis postea in adimplerione diuinæ voluntatis, & vniuersè quid Deus velit à nobis.
 158 Vitanda ad tenendam viam salutis.
 159 Detrimta a peccatum accepta recedendo à via salutis, cum ratione reparandi.

Cum editus in sù Concil. Trident. Catholismus ad Patrochos sufficienter ea suppeditet quæ huc spectare possunt: siue quo ad res, de quibus rudem erudire oportet: siue quo ad modum erudiendi: contenti erimus attingere familiarè modum agendi cum nonnullis adeo rudibus, ut de principiis fidei in ipsa etiam confessione doceri debeant, ut absolutionis Sacramentalis bene capaces censantur: quod aduertere, in eo que Pœnitentem suum iuare accommodatè ad ipsius captum, prudentiæ est Confessarij: sicut & nescientem informare de via salutis; quod vtrumque quæ ratione paucis fieri possit sequitur tradendum.

Modus familiaris erudiendi rudem in fide.

S E C T I O P R I O R.

153. **H**ic modus potest esse ille, quem attigit Iacobus à Grapshis in lib. 1. decisionum aurearum cap. 24. num. 3. ut declaratur, quid sibi velit quod formemus signum crucis, ducta manu à capite ad imum pectus; deinde à sinistro humero ad

Valerij Tom. 1. Pars 1.

dextrum dicentes In nomine Patris, & Filij & Spiritus sancti. Hæc enim verba indicant sacrosanctæ Trinitatis mysterium; ad quod recolendum institutus est in Ecclesia dies Dominicus: in eo que consistit, quod Deus totius mundi (ex articulo primo symboli Apostolici) conditor, & rector, supremusque Dominus ex quo toti pendemus, vnicus sit quidem in sua natura diuina; trinus tamen in personis suis diuinis: sicut figura triangularis vna est in sua natura, & trina in tribus angulis in quibus consistit: atque primam earum à nullo alio habentem originem, nomine Patris significari: secundam vero, habentem originem à Patre, significari nomine Filij: & demum tertiam à Patre Filioque simul habentem originem, significari nomine Spiritus sancti; neque eam differentiam originis obstare quo minus Deus sit vnicus, cum omnium trinum vna eademque sit diuinitas duratione, omnique perfectione infinita; ita ut Pater sit quidem persona alia à filio & Spiritu sancto; non sit tamen alius Deus, sed vnus & idem, adeo ut vnitas in trinitate, & trinitas in vnitate veneranda sit: quod simpliciter credere, nec vexare se inquisitione modi, quod fieri possit, monendus est Pœnitens: ne volens sapere plusquam oportet, factus scrutator maiestatis opprimatur à gloria.] iuxta Sapientem Proverb. cap. 25

Productio vero manus à capite ad imum pectus significat descensum Filij Dei in sanctissimæ Virginis Mariæ uterum: seu ipsum non quidem hominis sed Spiritus sancti operatione conceptum esse & hominem factum in ipso beatissimæ Virginis Mariæ utero, prout declaratur per secundum symboli Apostolici articulum: sic ut simul sit verus Deus, si. ut æternus Pater ipse; & verus homo ex anima & corpore constans; sicut temporalis mater ipsius. In quo consistit alterum nostræ religionis præcipuum mysterium, quod dicimus Incarnationis: quia est filij Dei incarnati per humanæ naturæ assumptionem: quæ vtrumque adumbrari potest similitudine: si Rex in throno sedens aliquem ad se in eum assummet secum sessurum. De quo mysterio, ut de præcedenti simpliciter credendo, monendus est Pœnitens.

Natus autem de eadem Virgine in stabulo, postea passus est sub iudice Pontio Pilato, crucifixus, & in cruce mortuus, ac mortui corpus mandatum est sepulture, & anima descendit ad loca subterranea, in quibus animæ iustorum commorabantur, donec per eandem Christi mortem aperiretur eis cælum, quod per peccatum Adami primi omnium parentis, erat clausum. Tertia autem die animâ reddita corpori, is rediit ad vitam, & quadragesimo post die cælum ascendit; vbi gloriosus sedet ad dextram Dei Patris omnipotentis; vnde & venturus est iudicare omnes homines; constitutus ad dextram iis, qui bona egerunt, & decesserunt in Dei gratia; & ad sinistram iis, qui mala egerunt & decesserunt in peccato mortali: ut in illos sententiam æternæ salutis, & in hos sententiam proferat æternæ perditionis. Iam quod formantes signum crucis manum à sinistro humero ad dextrum reducimus, significat causam assumptæ naturæ humanæ à Filio Dei, esse ut à sinistra sua ad dextram, id est, à statu damnationis, ad statum salutis homines transferret, iuxta illud ad Rom. 4. Traditus est propter delicta nostra: & resurrexit propter iustificationem nostram] siue ut passione sua, pro peccatis nostris Deo satisfaceret: & sua resurrectione excitaret nos spe futuræ beatitudinis, ad studium sanctitatis morum: per quam Deo placentes consequeremur æternam salutem. In quem etiam finem Spiritum sanctum dedit Ecclesiæ suæ Catholicæ (extra quam salus obtineri nō potest) ut eam regeret, & vnum quemque fidelem in ea suis cælestibus donis confirmaret, diuinisq; impulsib. ad ipsius salutis portum proueheret. Vbi monendus est ille qui eruditur, nomine Ecclesiæ significari congregationem Christi fidelium, qui credunt tenent; quidquid sancta Romana Ecclesia credit & tenet. Posuit etiam sanctorum hominum, sacramentorumque communionem (de quorum præsertim Pœnitentiæ & Eucharistiæ, vsu, quem idem tunc vsurpare statuit: instituendus est pro ipsius captu) tanquam adiumenta ad peccatorum remissionem & consecutionem diuinæ gratiæ: quæ est æternæ salutis quoddam quasi semen, ex quo prouenit æterna gloria, non solum animæ sed etiam corporis restituendi vitæ; iterumque animæ ita sociandi, ut ab ea siue beata fuerit siue misera nunquam separandum sit.